

Çukurova'nın Batısında Antik bir Yerleşme: Tarsus'un Gözlükule Höyüğü

Doç. Dr. Aslı Özyar
25 Şubat 2009

OSMANLI BANKASI
ARŞİV VE ARAŞTIRMA
MERKEZİ
Garanti Bankası kuruluşudur

http://www.obarsiv.com/e_voyvoda_0809.html

Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi'nde yapılan konuşma metni, araştırmacıların kişisel kullanımları için web sayfamıza konulmaktadır. Bu konuşma metinleri, ticari amaçlarla çoğaltılıp dağıtılamaz veya Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi'nin izni olmaksızın başka kurumlara ait web sitelerinde veya veritabanlarında yer alamaz.

Çukurova'nın Batısında Antik Bir Yerleşme: Tarsus'un Gözlükule Höyüğü

Aslı Özyar

Gözlükule höyüğü, antik Kilikya Ovası'nda, Mersin kent merkezinin 30 kilometre doğusunda ve E-5 karayolunun kenarında, modern Tarsus ilçesinin güney kısmında ve Berdan Nehri'nin kıyısında bulunuyor. Ovada durduğunuz zaman aşağı yukarı 22 metre yüksekliğinde bir dolgu tabakası mevcut. Bunun bir de yerin içine doğru giden 10 metresi olduğu düşünüldüğünde, 30 küsur metre bir birikintiden söz ediyoruz. Anadolu'da bazı höyükler bugün artık kullanılmıyor, oysa burası eskiden olduğu gibi bugün de önemli. Bunun nedenlerinden biri, höyüğün eskiden Berdan Nehri'nin kenarında yer alırken günümüzde neredeyse şehrin ortasında bulunması.

Höyük, Çukurova'nın batı kısmında yer alıyor; arkasında büyük Toros Dağları, önünde Akdeniz görülüyor. Toroslar'ı Çukurova'ya bağlayan Gülek Boğazı'nın hemen altındaki ilk yerleşme burası. Eğer Orta Anadolu'dan Çukurova'ya ya da Akdeniz'e inmek istiyorsanız ve Gülek Boğazı'ndan geçiyorsanız ilk duraklayacağınız yer, aşağıda Tarsus'un olduğu nokta; höyüğümüz orada. Burası aynı zamanda bir dört yol ağzı; çünkü E-5 karayolu çok eskiden beri kullanılan bir yolun üstünde ilerliyor. Kısacası Batı ile Doğuyu Akdeniz kenarındaki yerleşmeleri Kuzey Suriye'ye, Amik Ovası'na doğru bağlayan bir güzergâh üzerinde yer alıyor; dolayısıyla Tarsus bu iki ana yol üzerindeki ana aksta yer alan bir kavşakta bulunduğu için her zaman çok iskân görmüş ve her zaman çok kullanılmış bir örenyeri.

Eski dönemlerde yapılan araştırmalardan biliyoruz ki, önümüzdeki alan Toroslar'dan aşağı doğru akan nehirlerin oluşturduğu bir dolgu alanı ve kıyı şeridi neolitik çağda tahminen buralara kadar geliyordu. Eskiden bataklık olan alanlar şu anda kurutulmuş ve üzerine okaliptus ağaçları dikilmiş. Höyüğümüz eskiden nehir kenarında yer alıyordu; bunu, son yıllarda bulunan, Roma dönemine ait eski köprü ayaklarından, ayrıca Bizans döneminden, Prokopius'un yazılarından biliyoruz. İmparator Jüstinien zamanında devamlı taşkınlara ve sel felaketleri olduğu için nehir şehrin dışına verilmiş ve o günden beri de doğu tarafından akıyor; kendisine yeni yataklar oluşturmuş. Höyük, Bizans dönemine kadar hep bu doğal bağlantıdan faydalandı, çünkü nehir demek yol demekti.

1930'lu yıllarda Türkiye'de klasik dönem öncesine ait kazılardan en eskisi Troia kazısıdır. Bu yıllardan itibaren bir hareketlilik başlar; Cumhuriyet'in ilk on yılını geçtikten sonra bir dizi prehistorik kazı aynı zamanlarda başlatılır ve bunlardan ikisi kadın arkeologlar tarafından yönetiliyordu. Bugün bize olağan gelmekle birlikte bu durum, o dönem için pek alışılmış bir şey değildir. Bu kazıların biri batıda, Afyonda bulunan Kusura kazısıdır ve Winifred Lamb tarafından gerçekeştirilir, diğerisi ise Hetty Goldman'ın yürüttüğu Tarsus Gözlükule kazısıdır. 1934'te önce bir grup ile gelip bölgede ön araştırma yapılır, ardından çalışmayı Gözlükule'de başlatmaya karar vermiştir.

Doğum yılı aşağı yukarı Atatürk'le aynı olan Hetty Goldman aynı zamanda büyük bir yatırım şirketi olan Goldman Sachs'ın kurucusunun torunudur. New York'ta okur ve lise çağından itibaren, o zaman için çok da alışılmış olmayan arkeolojiye ilgi duymaya başlar; fakat o zamanlar Amerika'da kadınlar için her üniversitede okuma imkânı olmadığından sadece kadınlar için açılmış olan Bryn Mawr College'a kaydolar. Aslında 19. yüzyılda birtakım devlet üniversiteleri artık kadınları kabul etmeye başlamıştır, ama gene de birçok iyi üniversite için bu geçerli değildi. Hetty Goldman, Bryn Mawr College'ı bitirir ve böylece ilk arkeoloji eğitimini almış olur. Daha sonra Harvard Üniversitesi'ne gitmek istediğinde yine aynı engelle karşılaşınca Harvard'ın bir nevi kadınlar için olan şubesi Radcliffe College'a başvurur ve doktora çalışmalarına başlar. Aynı zamanda çok prestijli bir burs kazanıp Yunanistan'da Halae kazısına katıldı; daha doğrusu Halae kazısını diğer bir kadın arkeologla beraber yürütür ve kazının sonuçları da doktora tezini oluşturur.

Hetty Goldman, Anadolu'nun batı kıyısında Kolophon kentinde, ayrıca Yugoslavya'da da çalıştı. İlgisini çeken konu Ege Bölgesi'nin Mezopotamya ile olan ilişkileriydi; bu iki alanın kesiştiği bir noktayı araştırmak istiyordu. 1920'lerde yapılan araştırmalarda Kilikya/Çukurova'da Miken seramiklerinin bulunmuş olduğunu duyar; dolayısıyla hayatında yapacağı son kazı olacak Tarsus kazısı için Çukurova'ya gitmeye karar verir ve küçük bir ekiple birlikte bu höyüğü seçerler. 1935 yılında başlayıp İkinci Dünya Savaşı'na kadar aralıksız süren çalışmalara 1939'da ara verilir, sonra tekrar 1947'de işleri bitirmek üzere küçük bir ekip geri gelir; fakat Hetty Goldman bu arada bir beyin ameliyatı geçirdiğinden ekibe hemen katılamaz. Bu arada, Türkiye'de çok iyi tanınan Alman Hititolog Hans Gustav Güterbock, Tarsus'ta çıkan Hitit buluntularını yorumlamak için ziyarete gelir. Harp sonrası dönemde, daha önce çalışmamış başka kişiler de kazıya katılır. Bunlardan biri, Anadolu arkeolojisini bilenler için çok tanıdık bir isim olan Machteld Mellink'dir. Kuramsal olarak Anadolu arkeolojisini oturtanlardan biri olan ve uzun dönem çalışmalarını hep Anadolu'da sürdüren Mellink'i buraya getiren ilk kazı Tarsus kazısıydı ve gelmesinin sebebi de Goldman ile beraber çalışmaktı. Halet Çambel'in tabiriyle 'Türkiye'deki lojistiği en zor kazıyı' üstlenen, Nemrut Dağı'ndaki tümülüsü kazmaya çalışan Theresa Goell de 1947'den sonra ekibe katılır. Gene tanıdık bir isim olan, daha sonra Çatalhöyük'ün ilk hafiri James Mellaart'ın eşi olacak olan Arlette Cenani de bu kişiler arasındaydı.

1935' yılında iki ayrı yerde çalışmalar başlar ve bu alanlar A bölgesi-B bölgesi olarak adlandırılır. Kazılara B alanında başladığında Helenistik Roma dönemi en üstteydi, sonra aşağı yukarı 15 metreye inilip geç tunç çağına erişilir. A bölgesinde Geç tunç katmanları yüzeye daha yakındır ver burada bir bölümde inanılmaz bir şekilde 32 metre derine inilir, ama en son 10 metresi artık çok küçük, derin bir kuyu gibi bir alandır.

Goldman'ın yayınlarında höyüğün katmanlarını gösteren bir kesit görülür. Planlarda ise iki sıra evler görülür, ortasında da bir yolun olduğu gayet düzenli gelişmiş bir yer burası, M.Ö. 3. binyılda küçük bir kentin merkezi olması gerekir. Evler de köy evleri değil, çünkü tarlayla bahçeyle ilişkisi bulunmuyor; tamamen bir kent içerisinde birbirleriyle ilişkili yapılar söz konusu. Aynı bölgenin daha sonra bir sur duvarı tarafından yok edildiğini, ve kent içi alanın daraldığını da görüyoruz. Daha sonra 2. binyılın ortalarına ve sonlarına, Orta Anadolu'da Hititlerin hüküm sürdüğü devre ait büyük bir bina çıkar ortaya; içindeki bütün buluntular Hititlerle bağdaşıyordu. Çukurova Hitit diyarı değil, fakat Hititler, Osmanlı'nın yaptığı gibi bir dönem tahakküm altına almış bölgeyi. Hititlilerin normal kent yapısının üstüne

yerleştirdikleri, tapınak diye geçen bir yapının katmanı ile ilişkili buluntulardan biri, III. Hattuşili'nin karısı kraliçe Puduhepa'nın mühür baskısının olduğu bir kil tıpadır (*bulla*), bir diğeri de Hitit dönemine ait bir toprak bağış tabletidir. Anadolu'da Hitit tableti bulunan yer sayısı beşi geçmez.

Bu dağlarda 1980'li yıllardan 90'lı yıllara kadar üniversitemiz antik çağlarda madencilik ile ilgili araştırmalar yaptı. Kimya bölümünden Hadi Özbal ve o zaman tarih bölümünde hoca olan Aslıhan Yener'in başlattığı projeyle antik gümüş madenleri ve madenci köyleri tespit edildi. Bu madenlerin dağlardan denize götürölmüş olması gerekir; dolayısıyla nehirin de kullanıldığı bir yer arıyorsanız Tarsus'ta çalışmak akla yatkındır. Dağlarda madenler dışında hammaddeler de bulunuyor. Örneğin Toros Dağları'nda hâlâ doğal olarak sedir ağaçları yetişiyor, çok fazla kalmadı ama yeniden dikiliyor. Sedir ağaçları gemilerin yapılmasında önem taşıyor. ukurova'nın önündeki alanda Hititlilerin gemi yaptırdığını Asur yazılı kaynaklarından öğreniyoruz.

Özetleyecek olursak, bizi oraya götüreren sebepler bilimsel devamlılık ve kurumsal devamlılık arzusuydu. 2009 yılında kaybettiğimiz Günhan Bey'in Tarsus Amerikan Koleji mezunu, babasının da eski Tarsus kaymakamı olması da büyük ve iyi bir tesadüftü. 2001 yılında, kazıya başlamadan ilk etapta araştırma yaparak hem kendimiz bilgilenmek, hem eski kazının malzemelerini tekrar ele almak istedik. Üniversitemiz ve Bryn Mawr College bu işe katıldı, ama çalışmalar üniversitemizin önderliğinde yürütöldü. Önce eski kazının malzemesini Adana'dan Tarsus'a geri getirmeye karar verdik. Hetty Goldman kazıyı yaparken Tarsus'ta depolayacak yer olmadığı için bu malzemeyi Adana Müzesi'ne götürmüş ve müze de koruma konusunda gayet hassas davranmış. Her şeyi yerli yerinde ve bırakıldığı gibi bulduk. Örneğin harpten sonraki dönemde her tarafta kıtlık olduğundan güzel tahta kasalar yapılamamış ve gaz bidonları ikiye kesilip kullanılmış. Başvuruda bulunup bu malzemeyi Adana'dan Mersin il sınırları içine, höyüğün yanına getirmeyi düşündük; her şeyi paketledik, bütün izinler çıktı ve işlemler iki sene sürdü. O zaman Kültür Bakanlığında görevli olan Erol Doğan da bu konuda çok yardımcı oldu. Kültür Bakanlığı'nın kamulaştırdığı iğdemler ırır Fabrikası'nın bir dizi hangarı bu proje için kullanılmak üzere üniversitemize tahsis edildi. Birinci hangarı bakanlık restore etti, içerisini de biz döşedik. İlk gördüğümüzde bir harabeydi burası, fakat çok güzel bir restorasyon çalışması yapıldı, müthiş bir raf sistemimiz oldu. Adana'dan bütün malzeme getirilip yerleştirildi. Bu sayede artık, daha önceleri sadece yayınlardan tanıdığımız malzemeyle uzun saatler haşır neşir olabilecektik. Bu çalışmamız ile bir zamanlar Hetty

Goldman'ın hedeflediğinde, yani kazılarında çıkan malzemenin Tarsus'da muhafaza edilmesini gerçekleştirmiş olduk.

Goldman döneminde İslami dönemden yarım kalan bir çalışma vardı. Erken İslami dönem malzemesi yayınlanmayan, elde kalan son malzemeydi. Çalışmanın çoğu yapılmış, her şey arşivlenmiş durumdaydı, ama bu yayını yapacak araştırmacının (Florence Day) vakitsiz vefatı nedeniyle malzeme ortada kalmış. Eski kazı ekibinden hayatta kalan hocam Machteld Mellink, bu malzemeyi daha sonra Ohio State Üniversitesinde görevli Howard Crane'e devretmiş, ama o da bu konuda bir girişimde bulunmadığından mesele uykuya yatmış. Yaptığımız ikinci çalışma, bu İslami dönem malzemesinin yayına hazırlanması çalışmalarını canlandırmak oldu. Erken İslami döneme, ağırlıklı olarak 9-10. yüzyıl Abbasi dönemine ait fevkalade bir koleksiyon var.

Bütün Miken malzemesi yeniden elden geçti, bu konuda dünya çapında uzman Penelope Mountjoy'u davet ettik ve kendisi çanak çömleklerin hepsini yeni baştan oturup çizdi. Şu anda elimizde Goldman döneminde çıkan ve yayınlanmamış tek bir parça Miken malzemesi kalmadı. Bu konuyu Ege'de çalışan bütün meslektaşlarımız çok merak ediyordu. Keza yayınlanmamış Kıbrıs kökenli malzemeler de yayına hazırlandı. Gene üniversitemizde Hadi Özbal tarafından yürütülen maden araştırmaları kapsamında hem bakır alaşımlarıyla ilgili çalışmalar yapıldı, hem de 3. bin yıla ait iki mühürden örnek alındı ve bunların bakırdan yapıldığı ama içinde antimon olduğu anlaşıldı. Antimon ısıtıldıktan sonra soğurken genişleyen tek maden. Dolayısıyla bir kalıba dökerseniz ve o kalıpta çok ince yivli işler varsa çok iyi form veren bir özelliğe sahip.

Ben çift kulplu içki kaplarıyla ilgileniyordum; bunlar Batı Anadolu ile çok bağlantılıdır. Kıyıya bağlantısı olan her yerde çokça bulunurlar ve şarap içmek için kullanıldıkları düşünülür. Bu konuda bir araştırma yaptım; yayından bilinen parçalar 9 taneden ibaretti, bir de bazı çizimler vardı; halbuki depodaki tüm malzemeyi elden geçirince rakamlar birden 200 küsura çıktı. İçki kaplarının bazıları çok ince ve maden taklidi gibi görünüyor. Bu buluntular sayı bakımından da Troia ile mukayese edilebilecek durumda.

Arazide yapılan bir başka araştırma Ege Üniversitesi'nin iş birliğiyle gerçekleştirildi. İlhan Kayan, eski öğrencisi Ertuğ Öner ve onun öğrencisi Levent Uncu ile beraber 19 noktada alüvyon dolgusu alanın gelişmesi incelenmeye başlandı. Buranın ne zaman, ne kadar dolduğu,

denizin nereye kadar geldiği -veya gelmediği- araştırıldı. Deniz hiçbir zaman tam höyüğün kenarına kadar gelmemişti. Bir yandan da höyüğün üzerinde çalışmalara başladık. Burada da ilk göze çarpan şey, höyüğün çok büyük olması ve şehrin içerisine doğru kaybolması. Ancak yürüdüğünüz zaman hissediyorsunuz ne kadar büyük olduğunu. Maalesef birçok yerine, özellikle güneydoğu yamacına izinsiz evler yapılmış; evler höyüğün içi kesilerek yerleştirilmiş. Bu evlerin arkasındaki kesitleri belgelemeye başladık. Buralar temizlenince, höyüğün ortasında hangi seviyede olduğumuz anlaşıldı. Çıkan malzemeler İlk Tunç Çağı 2'ye, yani 3. binyılın ilk yarısına aitti. Bu tarihlenmeler de bizim çanak çömlek konusundaki beklentimizle örtüşüyordu. Eski köylerde yıkılmış evlerin kerpiçlerini topladık. Höyükte bu kesitlerin önüne M.Ö. 3. binyılda da çok kullanılan ahşap hatıl çerçeveli, içi de kerpiç dolgulu bir duvar ördük, tamamen Günhan Danışman'ın fikri ve eseri olarak. Değişik koruma önlemleri aldık; kimi yerleri tahta paravanlarla kapattık, kimi yerlerin üzerine de kuru taş duvarlar ördük.

Höyüğün üzerinde bir türbe var; fakat önündeki Karamehmet İlköğretim Okulu bir duvar çekmiş ve türbe okulun bahçesinde kalmıştı; çocuklar tarafından tuvalet gibi kullanılıyordu. Günhan Danışman türbenin rölövesini çıkardı. Eskiden burası büyük bir briket duvarla ayrılmıştı; şimdi türbe tekrar höyük alanına katılmış oldu. Höyükle okul arasında yürüyüş yolu olarak bir güzergah bıraktık. Tarsuslular da bir iki yıl içinde bu yolu benimsedi.

2001'de başlatılan arazi çalışmalarını son iki haftası 2006'da olmak üzere bitirdik. İlk üç yılın sonuçlarını Ege Yayınları'ndan yayımladık. 2007 yılında Bakanlar Kurulu kararıyla üniversitemize kazı izni çıktı ve Bryn Mawr College ile iş birliğimizi devam ettiriyoruz. Onlar eski kazının kurumsal evsahibi olduğu için desteklerini yanımızda istiyoruz.

İlk yapılan çalışma üniversitemize bağlı Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü'nden bizimle çalışan jeodezici arkadaşların, önce Haluk Özener daha sonra Kerem Halıcıoğlu'nun denetimindeki ekibin ürettiği geniş çaplı yeni bir topografik harita oldu.

Çalışmalara C-7 alanından başlamaya karar verdik. 2007 yılında sadece iki açmayla başlamak istedik. Bu alanda çalışmaya başladık, ilk olarak en yoğun Erken İslami dönem kalıntıları çıktı. Eski çizimlerle yeni kazıları birleştirmek epey bir vakit alacak. Bu kadar uzun aradan sonra kazıya ilk başladığımız gün hepimiz çok heyecanlıydık. İki tane duvar, bir de üstü kapalı bir alan çıktı. Diğer açmada da bir duvar vardı, sonra biraz inince bir alan çıkmaya

başladı ve buranın bir taban döşemesi olduğu anlaşıldı. İki ayrı tip kanalizasyon yapısının görülmesi burada bir su meselesinin olduğunu düşündürdü. Bir tabanda bulunan devşirme mezar taşının Bizans dönemine ait olduğu ve dolayısıyla tabanın Bizans sonrası erken İslami döneme tarihlenmesi gerektiğine karar verildi. Bulduğumuz çanak çömleklerden de sadece tabanını bulduğumuz bu yapının erken İslami döneme ait olduğunu düşünüyorduk, mezar taşının devşirilmiş olarak kullanılması da bunu teyit etmiş oldu. Aynı açmada birtakım duvarlar belirmeye başladı.

Çalıştığımız alanda çok yoğun bir moloz tabakasıyla karşılaştık. Alanın en son ucunda belediye 80’li yılların sonunda büyük bir bayrak kaidesi yapıp önünde bir alan tanzim etmiş. Höyüğün bazı kısımlarını kepçelerle alıp höyüğün diğer kısımlarına, girinti çıkıntıları düzlemek için yaymışlar. 2008’de gerçekleştirdiğimiz ikinci sezonda bu düşüncemizi teyid eden kepçe izlerine de rastladık. Birinci sezonun sonunda açmaların üstünü kapattık.

Bulutlara gelirsek örneğin üzeri mavi boyalı opak sır üzerine yapılan küçük parçalar bulduk ve bunun Abbasilerin bir icadı olduğunu bu konuda beraber çalıştığımız ve konunun uzmanı olan Oya Pancaroğlu’ndan öğrendik. Öyle bir icat ki sonra Çinliler dahil bir sürü bölge bu işe özenip mavi beyaz porselen yapılmaya başlanmış; yani önce Çinliler gibi düz beyaz ya da düz açık yeşil porselenler yapmak için Abbasiler bu opak sırrın taklidini geliştirmişler, fakat sonra üzerlerine bir de mavi desenler boyamaya başlamışlar. Başka bir çanak çömlek fragmanı, lüster bezemeli seramik olarak adlandırılıyor. Üzeri opak; elinize alsanız porselen zannedersiniz, ama değil; üzerindeki bezeme de mineral oksitleriyle yapılmış. Bu yine Abbasilere has bir teknik. Roma, Bizans ve erken İslami materyal burada devamlılık gösteriyor. Bulunan şeffaf camları cam uzmanlarına gösterdiğimiz zaman, gene Abbasi dönemine has olduğunu öğrendik.

Bütün bunlar bize gösteriyor ki, bizim şu anda evlerini bulmaya başladığımız, burada oturan kişiler herhangi birileri değil. Geçtiğimiz sezonda bir obsidyen kâsenin kenarı bulundu ki bu da çok nadir bulunan bir malzemedir. Bu mühür baskılı bir amfora kulbu Mersin Üniversitesi’nden Erkan Alkaçın bize aktardığına göre aşağı yukarı MÖ 2. yüzyıla tarihleniyor ve ticaret ilişkilerini gösterdiğinden tarihsel bağlantılar açısından önemli bir bulgu. Bilkent Üniversitesi’nden Yaşar Ersoy’un bildirdiği üzere, Klazomenai bölgesinde üretildiği düşünülen bir çanak tipi gene Batı ile ticaret ilişkilerini gösteriyor. Bir tane Mısır tipi skarabe

kemik mühür ıktı. Bu parçaya ilişkin Amerika'dan, Almanya'dan ve İsviçre'den üç ayrı uzmanla görüştük; ancak her biri farklı bir Şey söyledi.

Aşağı doğru devam eden büyük bir çukurda vertikal giden, havalandırma borusuna benzeyen birtakım knkler görülüyor. Ortaya bir taban da çıkmaya başladı üzerinde yıkıntı molozuyla birlikte; demek ki orada da bir binanın tabanındayız. Őimdiye kadar üç ayrı su kanalı bulmuş olduk ki bu kadar küçük bir alanda bu çeşitlilik bizi şaşırttı.

Şu anda duvarları birbirleriyle ilişkili olup bina diyebileceğimiz ilk binanın temeli tahmin ediyoruz ki Abbasi dönemine ait. En sık bulduğumuz yemek pişirme kapları, güveç tipi yandan yassı kulplu kaplar. Maşrapa veya tümlenebilen küçük küpler, kandiller de buranın tipik örneklerinden.

Ayrıca ham demir külçeler bulundu; demek ki burada demir işçiliği de yapılıyordu. Doğuda komşumuz olan Kinet Hyk'n yayınlarından biliyoruz ki, orada da küçük çaplı bir demir üretimi vardı. Bulunan sikkeler çok iyi durumda değil, ama Abbasi dönemine ait olduklarını biliyoruz. Kemik aletler, kemik tarak ve ağırşaklar da buluntularımız arasında.

alışmaları nasıl yürütüyoruz? Toprağı taşırken zembil dediğimiz sağlam lastik kovalar kullanıyoruz. Seramik ve kemik gibi buluntular kovalarda biriktiriliyor. Malzemeleri veri tabanına girerken, her kovada ne kadar malzeme olduğu ve bunların nerede bulunduğu kaydediliyor. Topraktan polen analizleri için örnek alıyoruz. Paleobotanikimiz Hacettepe niversitesi'nden Emel Oybak Dönmez, polenlerden ve kömürleşmiş bitki artıklarından eski florayı anlamaya çalışıyor ve neler yenip iildiğine bakıyor. Bulunan her parça elden geçiriliyor, yıkanıyor, ayıklanıyor, ayrıştırılıyor ki bu zahmetli bir iş. Diagnostik parçalar, diagnostik olmayanlardan ayrılıyor, sonra üstleri tek tek yazılıp fotoğrafları çekiliyor. Her Őeyi arazide bilgisayara giriyoruz; akşamları kontroller yapılıp tekrar ayrıntılara iniliyor.

Őimdilik ana buluntularımız Abbasi dönemine ait; yani Goldman ile paralel gidiyoruz. Bu konuda da çok şanslıyız; çünkü niversitemizin tarih bölümünde bize yeni katılan Oya Pancaroğlu erken İslam dönem sanat tarihi uzmanı ve bundan böyle bu buluntular üzerine yapılan çalışmaların koordinasyonunu ve kısmen yayınını üstlenecek.

